

Afschaffing van de bepalingen van het Wetb. van Burgerl. Regtsvorder. over de judiciele boeten en schadeloosstellingen.

(Koninklijke Boodschap; Ontwerp van Wet.)

Art. 6. Dit artikel strekt tot verduidelijking van het opschrift van het tarief, gevoegd bij art. 15 der wet van 24 April 1843.

De verkorte uitdrukking *gemeenten*, in plaats van *kom van gemeenten*, had ten aanzien van sommige localiteiten aanleiding gegeven dat men aan de letter der wet heeft blijven vasthouden en het tarief toegepast heeft op bevolkingcijfers, die de wetgever niet op het oog gehad heeft. Dat bij het woord *gemeenten*, in dat tarief voorkomende, niet anders kan worden gedacht dan aan eene verkorte uitdrukking of zamentrekking der woorden *kom van gemeenten*, blijkt vooreerst uit het verband, dat tusschen de cijfers van de bevolking in de artt. 1, 3 en 5 en die van het tarief bestaat, en ten anderen ook hieruit, dat volgens art. 15 dier wet geene belasting wegens het mobilair wordt geheven in perceelen van eene mindere huurwaarde dan van f 24 in gemeenten, welker kom eene bevolking heeft van beneden 3000 zielen, zoodat de tariven voor gemeenten der 10de en 9de klasse, beiden aanvangende met eene huurwaarde van f 24, ongerijmd zouden zijn, indien deze op gemeenten en niet op de kom van gemeenten van minder en van meer dan 1500 zielen bevolking van toepassing zouden zijn.

Art. 7. De wet vordert ten aanzien van den eersten grondslag eene aangifte der jaarlijksche huurwaarde van ieder perceel. Bij gevolg moet de aangifte eener maand- of weekuur als eene gebrekkige of onvoldoende aangifte worden aangemerkt, die boetplichtigheid ten gevolge heeft. Niettegenstaande de langdurige werking der wet geschieden er toch aanhoudend zoodanige onvoldoende aangiften, veelal door mingevoede belastingplichtigen en te goeder trouw, zoodat de commissien *ad hoc* verplicht zijn eene opneming te bevelen, die den belastingplichtige in boete doet vallen.

Hierin wordt door het onderwerpelijke artikel voorzien. De belastingplichtige zal voortaan bevoegd zijn, om, behalve de jaarlijksche huurwaarde, ook eene maand- of weekuur aan te geven en tevens in de wet den regel vinden van de herleiding dier huren tot jaarlijksche huurwaarde; komende de factoren van herleiding overeen met die, welke bij art. 3, 4de lid, der wet van 1833 zijn bepaald voor perceelen, die *tot vergelijking* ter bepaling van de huurwaarde der te schatten of aan te geven perceelen worden genomen.

Artt. 8 en 9. Door de vrijstelling der bergplaatsen volgens art. 2, vervallen de onderwerpelijke wetsbepalingen.

Artt. 10 en 11. Volgens de aangehaalde wetsbepalingen verbeuren de belastingplichtigen, bij ontduiking van belasting, eene boete, die berekend wordt over de hoofdsom en de onderscheidene opcenten, en die accesserende is, naar mate van het verschil tusschen de werkelijk verschuldigde belasting en die naar hunne aangiften. Worden de opcenten berekend zoo als hiervoor op de artt. 3 en 5 is vermeld, dan kan de boete voor iederen gulden ontdoken belasting in hoofdsom van f 3,86 tot f 15,44 bedragen. Ook bij verzuim van aangifte voor het mobilair is er eene boete verschuldigd ten bedrage van achtmaal de belasting in hoofdsom en opcenten. Dit mag eene noodelooze gestrengheid worden geacht. Bovendien zijn die bepalingen van bijzonder ingewikkelden aard, zoodat en de regter en de administratie zelve veelmalen in verlegenheid waren om het bedrag der boete met juistheid te berekenen.

Eene meer eenvoudige redactie en vermindering van het bedrag der boeten mogen dus allezins wenschelijk worden geacht. Naar het ontworpen artikel zal de boete berekend worden alléén naar de drie eerste grondslagen en over de *hoofdsom*, en voorts niet meer dan f 5 voor iederen gulden ontdoken belasting in hoofdsom bedragen. Ook de strafbepaling bij § 6 van art. 35 der wet van 1833 kan, blijkens de verkregen ondervinding, vervallen en vervangen worden door eene eenvoudige toepassing van het tarief.

Voorts zijn bij § 4 van het onderwerpelijke artikel de overige gevallen waarin het tarief, als poenale sanctie op verzuim van aangifte of gebrekkige aangifte, noodzakelijk moet worden toegepast, met meer nauwkeurigheid dan in de bestaande wet aangegeven.

Art. 12. De billijkheid dezer bepaling zal geen betoog behoeven.

Art. 14. Dezelfde gegronde redenen die voor de bevoegdheid pleiten om met de boetplichtigen in schikking te treden, ten aanzien van boeten, welke niet aan de schatkist vervallen, kunnen ook voor het wenschelijke eener gelijke bevoegdheid bij de overige boeten worden aangevoerd. De wet van 1833 geeft echter aan den boetplichtige tot zoodanige schikking alleen de gelegenheid in de eerstbedoelde gevallen. Het gevolg hiervan was dat de admi-

nistratie in de talrijke gevallen dat de boete ten bate van de schatkist komt, slechts had te kiezen tusschen het vorderen der volle boete of geheele afstand daarvan. Nogtans zijn de overtredingen menigvuldig, voor welke de oplegging der geheele boete eene hardheid, zoo niet eene onmogelijkheid is, en de handhaving van de wet het evenwel raadzaam maakt, dat de overtreder althans niet geheel straffeloos blijve.

De Minister van Finantien,

R. J. SCHIMMELPENNINGK.

[19. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP *ingekomen in de zitting van den 28sten Februarij 1868.*

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot afschaffing van de bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering over judiciele boeten en schadeloosstellingen.

De toelichtende memorie die het wets-ontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 25sten Februarij 1868.

WILLEM.

[19. 2.]

ONTWERP VAN WET *tot afschaffing van de bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering over de judiciele boeten en schadeloosstellingen.*

WIJ WILLEM III, ENZ.

Overwegende dat het wenschelijk is voorgekomen de bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering over judiciele boeten en schadeloosstellingen af te schaffen,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Het tweede lid van art. 178 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering wordt gelezen als volgt:

„Zij zal echter daartoe niet worden toegelaten, dan na alvorens, ter griffie van de regtbank te hebben overgelegd eene acte door haar zelve geteekend, of wel door eenen bijzonderen gevolmagtigde, daartoe, bij authentieke acte, bepaaldelijk gemagtigd, en inhoudende de stellige verklaring dat het bewuste stuk door haar voor valsch of vervalscht wordt gehouden, mitsgaders de daadzaken, omstandigheden en bewijsmiddelen, door welke zij zich voorstelt, die valschheid of vervalsching te zullen bewijzen.”

De artt. 196, 197 en 198 van dat wetboek worden ingetrokken.

Artikel 2.

De artt. 391 en 393 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering worden ingetrokken.

Het eerste lid van art. 394 van dat wetboek wordt gelezen als volgt:

„Indien het request civiel wordt aangenomen, zal het vonnis worden herroepen, en de partijen in denzelfden staat teruggebracht, in welchen zij voor het vonnis waren; hetgeen, ten gevolge van de veroordeeling bij het vonnis uitgesproken, genoten of ontvangen is, zal worden teruggegeven.”

Afschaffing van de bepalingen van het Wetb. van Burgerl. Regtsvorder. over de judiciele boeten en schadeloosstellingen.

(Memorie van Toelichting.)

Artikel 3.

De eerste zinsnede van art. 406 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering wordt gelezen als volgt:

» De verzoeker in materie van cassatie zal zijn beroep aanvangen door ter griffie van den Hoogen Raad over te leggen eene memorie in den vorm van verzoekschrift ingerigt, en door zijnen procureur ondertekend.»

Art. 407 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering wordt gelezen als volgt:

» Bij deze memorie zullen door den verzoeker worden gevoegd:

» 1°. de justificatoire bescheiden, onder inventaris;

» 2°. het beteekend afschrift of de authentieke expeditie van het arrest of vonnis waartegen wordt opgekomen.»

De artt. 428 en 429 van dat wetboek worden ingetrokken.

Artikel 4.

De artt. 43, 227, tweede lid, 381 en 853 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering worden ingetrokken.

Artikel 5.

Deze wet treedt in werking op den dag harer afkondiging.

De gelden, in aanhangige zaken geconsigneerd, ter voldoening aan de door deze wet afgeschafte bepalingen worden aan de belanghebbenden teruggegeven.

Lasten en bevelen enz.

De Minister van Justitie.

[19. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering houdt onderscheidene bepalingen in, welke strekking is, door het verbinden van boeten en schadeloosstellingen aan de instelling van voorzieningen tegen vonnissen of het gebruik van andere regtsmiddelen, de aanwending van deze te beperken. Reeds in het Ontwerp van Wet, houdende vereenvoudiging in het beleid der justitie en in het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, gedurende de zitting der Staten-Generaal van 1855—1856 in de afdeelingen der Tweede Kamer onderzocht werd voorgesteld (artt. 29 en 30) de afschaffing der boeten en schadeloosstellingen in geval van verzet door derden, request civiel en cassatie.

Dit voorstel vond geene bestrijding in de afdeelingen der Kamer, en met de gronden ter verdediging daarvan aangevoerd door de toenmalige Regering, kan de ondergeteekende zich geheel vereenigen. Hij heeft daarbij slechts weinig te voegen.

Wanneer de wet aan partijen een middel van voorziening tegen een vonnis toekent, dan schijnt niets minder geregvaardigd, dan tegen de aanwending daarvan, zoo die niet met gunstigen uitslag wordt bekroond, eene straf te bedreigen in den vorm eener boete, die ten voordeele van den fiscus of — onder den naam van schadevergoeding — ten bate van de wederpartij komt. Immers ook de voor het request civiel (artt. 391 en 393 Regtsvordering) tot een vast bedrag in de wet zelve bepaalde, en in cassatie (art. 428) van het *judicis arbitrum* afhankelijk gestelde vergoeding van kosten, schaden en interesten ten behoeve der wederpartij, heeft het karakter eener straf. Want eene verplichting tot schadevergoeding is, volgens de beginselen van ons burgerlijk regt, alleen het gevolg van eene onregmatige daad; en de partij, die tegen het vonnis dat haar veroordeelt, gebruik maakt van een regtsmiddel, dat de wet haar geeft, kan, welken uitslag dit ook hebbe, nimmer geacht worden daardoor onregmatig te handelen.

Nu moge die zoogenaamde schadeloosstelling ten bate der wederpartij in de praktijk tot minder bezwaar aanleiding hebben gegeven dan de eigenlijke judiciele boeten, omdat het request civiel slechts zeer zelden wordt aangewend, terwijl de Hooge Raad in cassatie, voor zoover bekend is, nog nimmer gebruik heeft gemaakt van de in de laatste woorden van art. 428 Regtsvordering gegeven faculteit, — in beginsel zijn de judiciele boeten en schadeloosstellingen in gelijke mate af te keuren en mogen dus, bij afschaffing van de eerstgemelde, de laatstgemelde niet in stand worden gehouden. Beide zijn in den grond der zaak *poenae temere*

litigantium, maar, zoolang het niet mogelijk is voor de ligtvaardigheid der voorziening andere kenmerken in de wet aan te geven dan den ongunstigen uitslag, zal de Wetgever, het verzet door derden, het request civiel en de cassatie in dit opzigt gelijk stellende met het gewone verzet, het hooger beroep en de revisie, een al te kwistig gebruik van al deze voorzieningen alleen kunnen en moeten te keer gaan door de algemeene voorschriften over de veroordeeling in de kosten en over de voorloopige uitvoerbaarheid van regterlijke uitspraken. Zijn deze beschouwingen in theorie juist, in de praktijk vertoont zich zeker geen behoefte om de aanwending der genoemde voorzieningen door strafbepalingen te beperken, wanneer men er op let, dat niet alleen het verzet door derden en het request civiel tot de groote zeldzaamheden behooren, maar dat ook het aantal voorzieningen in cassatie gedurende de laatste jaren aanmerkelijk is verminderd.

Als men op deze gronden overgaat tot de afschaffing der strafbepalingen aan sommige voorzieningen tegen vonnissen verbonden, dan schijnt daarmede tevens het betoog te zijn geleverd voor de wenschelijkheid der afschaffing van de boeten en schadeloosstellingen, wegens wraking van regters en deskundigen, ontkenning van de echtheid of beweerde valsheid van in lite overgelegde geschriften, en beweerde doch niet gebleken regtsweigering (artt. 43, 178, 196, 197, 198, 227 en 853 Regtsvordering).

Zoo het toch waar is, dat de aanwending van door de wet opengestelde voorzieningen tegen vonnissen niet behoort te worden belemmerd door boeten en andere strafbepalingen, dan is het evenzeer waar, dat ook in zaken voor den regter in eenige instantie *aanhangig*, het gebruik der door de wet vrijgelaten middelen van eisch of verdediging niet mag worden bemoeijelijk door dergelijke middelen van dwang. Het eenige, wat hiertegen kan worden aangevoerd, is, dat in de laatst aangehaalde artikelen de bedreigde boeten ook eenigermate het karakter hebben van *poenae calumniae*, dat men daardoor hem heeft willen treffen, die, hetzij op den regter de blaam heeft geworpen dat hij zich niet uit eigen beweging heeft onttrokken aan de kennisneming eener zaak, waarin het vermoeden van partijdigheid op hem kon rusten, of dat hij in strijd met zijn ambtspligt zich aan regtsweigering zoude hebben schuldig gemaakt: hetzij zijne tegenpartij onder de verdenking heeft gebracht van valsche stukken in het geding te hebben overgelegd. Bij deze redenering intusschen verliest men uit het oog, dat de goede trouw voorondersteld, de kwade trouw bewezen moet worden; en dat dus uit de ontzegging der hier bedoelde vorderingen niet mag worden afgeleid, dat voor hare instelling volstrekt geen redelijke grond bestond, veelmin dat hij, die ze instelde, zoodanigen grond niet aanwezig achtte.

Tegen lasterlijke of beleedigende imputaties in de schriftelijke of mondelinge voordragt van partijen bij den burgerlijken regter, wordt voldoende gowaakt door art. 377 van het Wetboek van Strafrecht.

Voorts zal het wel geen betoog behoeven, dat de bedoeling van dit ontwerp volstrekt niet is, eenigen inbreuk te maken op het gemeene regt, geldende volgens art. 1401 volg. Burgerlijk Wetboek. Het tegendeel is waar. Men wil juist het gemeene regt onverkort doen gelden ook ten aanzien van het gebruik der hier bedoelde regtsmiddelen. Verplichting tot schadevergoeding, zoo dat gebruik werkelijk blijkt onregmatig te zijn geweest; maar geen vermoeden van onregmatigheid, geen algemeene verplichting dus tot schadevergoeding als *onregtvaardig*, geen voorbehoud eener daartoe strekkende actie als *overbodig*.

Wat meer in het bijzonder de *inscription en faux* betreft, zij nog opgemerkt, dat de aanzienlijke kosten van dit, in de praktijk zelden voorkomend incident, reeds voldoende waarborgen opleveren tegen een te ligtvaardig gebruik.

Artt. 1, 2, 3. In den vorm der voorgestelde afschaffing bestaat hier verschil met art. 30 van het boven aangehaalde ontwerp van 1855—1856. Men acht het wenschelijk, als in overeenstemming met het beginsel van codificatie, bij partiele wijziging der Wetboeken, den tekst der niet gewijzigde bepalingen, zooveel mogelijk, ongeschonden te bewaren.

Art. 4. De vraag zoude kunnen rijzen, of bij afschaffing der boete in art. 43 Regtsvordering vermeld, dit artikel toch niet moet worden behouden voor zoover het handelt over de actie des regters tot herstel van eer en schadevergoeding, bij verwerping der voorgestelde wraking. Het antwoord is, dat die actie hier niet wordt gegeven, maar nevens de boete wordt voorbehouden voor het geval dat het gemeene regt haar mogt toekennen. Mogt zoodanig reserve al noodzakelijk zijn nevens de boete, waar deze wordt afgeschafte is zij stellig overbodig.